



Folketingets Kulturdvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

8. februar 2013

Folketingets Kulturdvalg har den 18. januar 2013, efter ønske fra Marlene Borst Hansen (RV), stillet mig følgende spørgsmål, nr. 72 (Alm. del), som jeg hermed skal besvare.

Spørgsmål:

Vil ministeren redegøre for, hvorledes museer bør stille sig, hvis de ønsker at skille sig af med museumsgenstande og begrundelsen for, hvorfor museer hverken må sælge eller give genstanden bort?

Svar:

Udskillelse af genstande, som er optaget i statslige eller statsanerkendte museers samlinger kun kan ske efter museumslovens regler. Disse regler indebærer, at museet skal søge Kulturministeriet (for så vidt angår statslige museer) eller Kulturstyrelsen (for så vidt angår statsanerkendte museer) om tilladelse til udskillelsen. I begge tilfælde sker en sagsbehandling i Kulturstyrelsen – for så vidt angår statslige museer i form af en indstilling til Kulturministeriet.

Når et museum ønsker at udskille genstande fra samlingen skal museet indledningsvist tilbyde genstandene til andre relevante statslige eller statsanerkendte museer. Udskillelse til andre statslige eller statsanerkendte museer kræver ikke tilladelse (da genstandene ikke derved forlader museumslovens beskyttelse). Hvis ingen statslige eller statsanerkendte museer ønsker at overtage genstandene, undersøger museet, om giver (hvis der er en sådan) ønsker genstandene retur (såfremt det overhovedet må vurderes relevant).

Museets ansøgning om tilladelse til udskillelse skal indeholde oplysninger om, at genstandene er blevet tilbudt relevante statslige og statsanerkendte museer, samt at givere er blevet tilbudt genstandene retur, hvis de har været mulige at opspore. Opsporingsmetoden skal anføres. Ansøgningen skal desuden for hver genstand oplyse om:

- Museumsnummer

- Genstandsbetegnelse
- Proveniens
- Fotografi el. kopi af registreringskort
- Begrundelsen for ønsket om udskillelse
- Metoden for udskillelsen (returnering, formidlingsformål eller kassation)

Årsagen til ønsket om udskillelse vil typisk være at:

- Genstandene mangler forbindelse til ansvarsområdet
- Store bevaringsudgifter i forhold til genstandenes betydning for forskning eller formidling
- Ingen eller mangelfulde ledsagende oplysninger
- Mange "dubletter" på museerne
- Fejlagtig registrering. Eks: Bøger i museets bibliotek. Hvis museer udskiller bøger eller andet inventar, der fejlagtigt er registeret som genstande, så udskilles det naturligvis ikke til kassation og destruktion, men til almindelig brug.

Denne procedure sikrer en meget høj grad af sikkerhed for, at der ikke udskilles genstande af museal værdi fra museernes samlinger. Et af museernes hovedformål er at bevare genstande med museal værdi for eftertiden. Men museerne skal også have mulighed for at udskille genstande uden sådan værdi, for irrelevante genstande i samlingen koster ressourcer at bevare og gør samlingerne mere besværlige at bruge forskningsmæssigt.

Kulturstyrelsen oplyser, at de jævnligt modtager ansøgninger om tilladelse til udskillelse til formidlingsformål. Det kan være til museets egen formidling, til et andet museums formidling eller til formidlingsformål på en anden offentlig institution, f.eks. et plejehjem eller en skole.

Styrelsen imødekommer normalt sådanne ansøgninger, når andre museer har afslået at overtage genstandene, og de ligeledes forgæves er blevet tilbudt eventuelle oprindelige givere.

Udskillelse fra et museums samling kan ifølge museumsbekendtgørelsen (både den gældende og den som pt. er under udarbejdelse) ske ved gave, bytte, salg eller kassation, men kun med Kulturstyrelsens godkendelse. Styrelsen kan give tilladelse til udskillelse, når særlige omstændigheder taler derfor.

Museumsloven er derfor ikke i udgangspunktet en hindring for salg og donation fra samlingerne.

Ikke desto mindre har Kulturstyrelsen oplyst, at de ikke har kendskab til ansøgninger, hvor statsanerkendte museer har anmodet om tilladelse til salg fra samlingerne.

Det kan skyldes en fælles forståelse af:

- at museet ved et medlemskab af ICOM (det internationale museumsråd) har forpligtet sig på fælles etiske regler for museumsvirksomhed, der ikke i almindelighed er forenelig med handel med kulturarv. Det fremgår af ICOMS etiske regler § 2.16, første punktum, at museumssamlinger ikke må behandles som realiserbare aktiver. Denne generelle bestemmelse må siges at reflektere dansk og europæisk museumstradition. Samtidig fastslår § 2.16, at penge eller anden godtgørelse, som museet måtte modtage ved deaccessionering eller overførsel fra samlinger, alene må anvendes til gavn for samlingen og almindeligvis til erhvervelse til samlingen (ikke til driftsudgifter). Det er i forlængelse heraf praksis, ikke blot i Danmark, men i den internationale museumsverden generelt, at genstande ikke udskilles til salg. Det er i øvrigt sjældent, at danske museer udskiller genstande, der på nogen måde kan betegnes som værdifulde
- at museerne ikke ønsker at skabe tvivl om deres særlige egenart som kulturbevarende non-profit institutioner
- at museumsgenstande som oftest er foræret til museer i forventning om, at de ikke efterfølgende ville blive solgt eller givet væk
- at museerne frygter, at kilderne til fremtidige erhvervelser vil udtørre, såfremt museet driver handelsvirksomhed med sine genstande
- at museernes egne vedtægter ikke tillader handel eller donation af museumsgenstande.

Såfremt Kulturministeriet helt ekstraordinært skulle modtage en ansøgning om udskillelse af museumsgenstande til salg, ville dette derfor jf. ovenstående kræve grundige overvejelser at godkende.

Marianne Jelved